

MARE CZECH

Nakladatelství Mare-Czech představuje titul:

Schody do celého světa

František Ptáček

počet stran 276

fotografií 74

vazba brožovaná

běžná cena 399 Kč, naše cena 370 Kč

cena K“M“K 330 Kč

ISBN 978-80-86930-43-5

Vydání druhé

Byla jednou jedna námořní loď a jeden námořník, který jí v této knize postavil imaginární pomník. Po patnácti letech je kniha znovu vydána, tak jak měla tehdy vypadat, s těmi lodními schody na knižní obálce. Neobjevila se tenkrát na knižním trhu, soukromě vydána a na různých akcích individuálně prodávána. Kdo máte nyní zájem, můžete stránku za stránkou odhalovat ten monument naší někdejší, možno říci slavné, mořeplavby.

Několik nově vydaných knih, to je jako kapka slané vody do Mrtvého moře miliónů jiných publikací na pultech

a v regálech knihkupců. A tak Vám nyní nabízím i tu svou slanou kapku. Chovejte ji v úctě a vážnosti, jako vzácnou relikvii, pro své následovníky, aby tady zbylo něco vzpomínek i pro příští generace národa českého. Důkaz, že tady na tom světě na mořích a oceánech, pluly kdysi námořní lodě pod naší červenomodrobílou zástavou. A také, že tu byl žil a na těch lodích plul nějaký

František Ptáček
z boží milosti námořní důstojník

Ukázka:

...Lodní schody neboli gangway, landang, accomodation ladder, parádný trap, scalareal... to je vlastně takový padací most, který spojuje námořníky s celým světem. V tisíci obměnách padá na přístavní hráze, doléhá na vzdálená pobřeží jako nekonečná invaze vln a bez jediného výstřelu dobývá světadíly. Most přátelství a spolupráce, most bouřlivých expanzí do nenasytných dalek, most šťastných návratů. Na něm všechno začíná i končí. Modré dálnice – cesty bezprašné a bezkolejné – mají zde svůj start i cíl, velké představy klukovských nadějí a snů jsou reali-

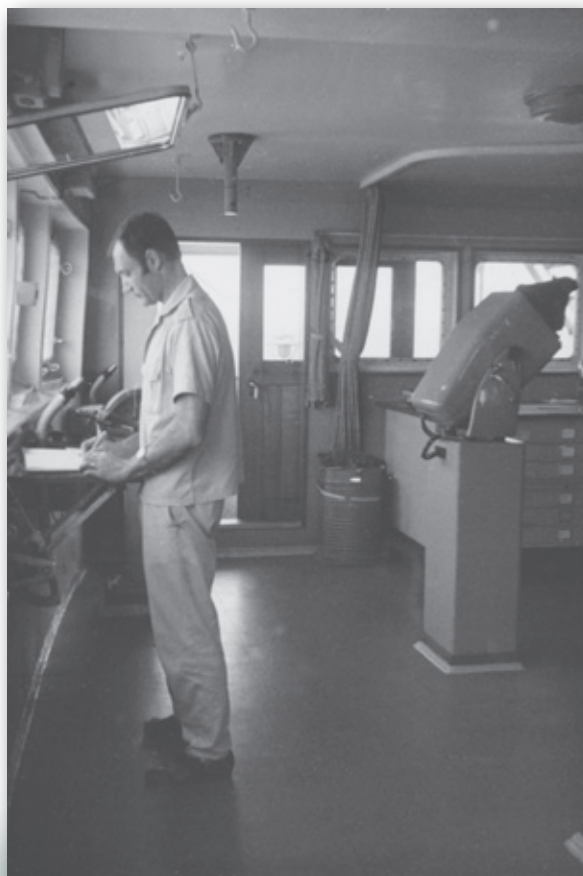

zovány a stávají se každodenním řemeslem. Začátek dobývání zeměpisných souřadnic, konec iluzí. Jenom bloudění po hvězdách je bez konce a bez začátku.

Chtěl bych tě provést, čtenáři, po těchto schodech houpavým krokem námořníků a s jejich mentalitou, tak jako kdybys ty sám byl jedním z mořských tuláků, kteří své životy prodávají za statisíce námořních milí. Nejenom vyběhnout někde v přístavu na tržiště senzací, urvat co se dá, vidět a poznat, nakoupit, užít a potom, když tě to omrzí, všeho nechat a vrátit se domů do svých pevných pozic. Tak takhle ne. Jestli chceš, pojď s námi s československou námořní lodí KO-

ŠICE do Perského zálivu a do Indie – na cestu, která je už sice dávno, dávno odplavaná, ale ve své podstatě stejně napínavá jako tehdy, kdy byla prožívána. Od té doby se ledacos změnilo – roztály ledovce, pohnuly se ledy. Dnes už se díváme na svět jinýma očima, ale smysl námořnickova života zůstává stále stejný. Jestli si tedy troufáš, tak pojď, ale ber to jako na celý život. Neboj se dalek a dlouhodobé pracovní smlouvy – ani nevíš, jak rychle to všechno uteče. Buď věčným námořníkem se všemi právy a povinnostmi, s láskou k moři, se steskem po domově, s narušenou rovnováhou i s životní stagnací. Snaž se pochopit, že námořnické dobývání světa nejsou jen snadná vítězství, ale především každodenní a každonoční práce v náročných klimatických podmínkách, odloučení, zodpovědnost, únava a někdy i těžké souboje s vlastním svědomím...

...Jinak všichni ostatní začínající adepti námořního umění se vracejí z této cesty plni optimismu jako slavní objevitelé a fanfaróni, kteří udělali díru do světa. Například třetí stevard „Houžvička“. Má odjetých nějakých šest měsíců, ale už je to supersvěták a největší námořník všech dob. Důležitě si zapaluje dýmku s vonící „amforou“, někdy také potahuje z doutníků, aby patřičně reprezentoval svou „vyšší inteligenci“ a vysoké vzdělání absolventa hotelové školy – promovaného číšníka. Ať si tedy nikdo nemyslí, že to je jenom tak nějaký obyčejný malý pikolík. Když vchází do jídelny, jsou mu dveře malé a na každém rameni by potřeboval mít červené poziční světlo, aby se všichni ostatní vyhýbali. Alespoň jemu samotnému to tak připadá, že jeho ramínka se rozpínají od „futra k futru“. Zkrátka když něco chcete vědět, zeptejte se Houžvičky. On všechno viděl a všude byl a vždycky má nějaké eso pod rukou, nebo trumfovou sedmičku. Už se těší na to, jak o dovolené navštíví svůj mateřský závod – restauraci někde v Karlových Varech – a ohromí své suchozemské současníky tisícimílovými dálkami. Panečku, ten se všude vyzná, až se dá do vyprávění, určitě ho bude plná hospoda. Tomu se říká optimistický heroismus, zdravé sebevědomí nebo také přepísknutá individualita. Jednou si při večeri zavandroval dokonce do Jirky Bartovského, bývalého boxera, a měl velké štěstí, že nebyl perfektním levým hákem knockoutován a rozmáznut jako moucha na stěně. Hlavně, že to je veselá kopa a žádný škarohlíd. Co s těmi pesimistickými mrzouty, kteří jen počítají dny jako šlápoty

a odštíhují centimetry z míry, která je dovršena. Nechejme je, ať si sečtou, kolik jim ještě zbývá dní od Cejlonu k Mauritiu, od Madagaskaru k Durbanu a potom dále tou vyoranou brázdou, kterou jsme před dvěma měsíci obeplouvali africký kontinent. Ať si jedou domů s klapkami na očích, když už je svět omrzel a celý vesmír jim může být ukradený. U zahrádky jim spadl plot, a tak si zde, někde na Indickém oceáně, špekulují, kde koupí cement na novou podezdívku a kde seženou zedníka. Že noc je plná hvězd a vlny svítí fluoreskujícím planktonem? Co s tím? Ty svatojánské mušky oceánu do lodního

pytle neposbíráš, abys je doma přidal do omítky jako slídu do brezolitů. Jsou načasováni k výbuchu, ale je to jenom zvlhlý dynamit bez jiskry a bez doutnáku. Gastritické potíže, kolitida, žlučník, ledviny – tu je bolí, tam je píchá a žádné jídlo už jim není vhod. Maso je cítit lednicí, máslo je žluklé a vejce smrdí, ať kuchař vymyslí jakékoliv cizokrajné roštěnky, tady se nezavděčí. Jejich manželky doma, ty prý umějí lepší svíčkovou a kyselé podmásli s bramborama na loupáčku, to bude ta nejlepší hostina.

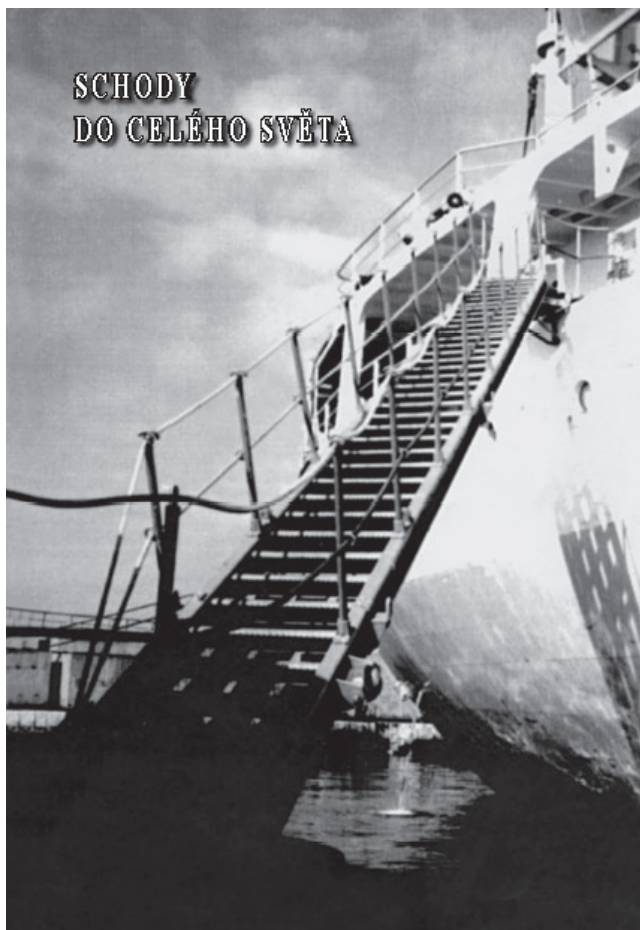
Ještě že tady máme našeho, celkem serózního Buchetku, takový strízlivý střed mezi extrémy. Ten se nevytahuje jako tričko a zbytečně nekecá a po domově se mu také prozatím nestýská. Hoří plamenem pro všechno nové a je plný ideálů. Není líný vstát v jednu hodinu po půlnoci, aby bezprostředně prožil a zaregistroval opětovné přejetí rovníku, protože tehdy při křtu na to vůbec nezbyl čas – nějak geograficky si uvědomovat tuto událost. Navigační důstojník zapisuje do deníku, že v 01.25 je překročen rovník. Naše plovoucí maringotka jako by na okamžik zaparkovala uprostřed zeměkoule pod paraplíčkem hvězdné oblohy. Stačí jen rozpažit ruce ve směru sever jih, přimhouřit oči a držíš je oba v hrsti – hvězdný pól i protipól – orientační body tuláků bloudících po hvězdách.

Buchetka se nenápadně vytratil z můstku a opatrně, aby ho neviděli, vylezl na plošinku zadního stožáru. Sám se svým subjektivním dojmem, sám plavčík ve strážním koši. Loď se mírně houpe bočními i podélnými výkyvy a ty Buchetko, jako pták na stromě větrem rozkývaném, rýsuješ se stožárem neviditelné křivky a elipsoidy na nebi své blaženosti. Poletuješ někde v souhvězdí Orionu, přibližuješ se k Blížencům, zahráváš si s Velkým psem. Jižní kříž se před tebou naklání ze strany na stranu a dva hvězdné majáky – alfa a beta Centaurus Proxima – vzdálené jenom asi čtyřicet bilionů kilometrů, inzerují nejbližší heliocentrickou soustavu. Takový prožitek, to je víc než dvacet deka uheráku nebo dvě deci červeného. Tuhletu noc si odnášíš celou, jako nenačatou láhev vzácného vína, kterou jsi dostal darem a kterou necháváš na nějakou lepší příležitost. Všechno to, co přijímáš a zaznamenáváš citlivými elektromagnetickými impulsy

v buněčné mozkové tkáni, to je tvé bohatství. Ukládej si tam dále hvězdu za hvězdou jako korunku ke korunce: exotická velkoměsta, mrakodrapy i brlohy chudáků, pestré motýly a cizokrajné známky, šumění palem, lidské osudy, lidské tváře, halířové mince i vysoké hodnoty ryzího přátelství. Jednou, až se ta tvá pokladnice naplní po okraj, budeš všechno třídit a přerovnávat, otírat patinu měděnky z marné slávy a převažovat na zlatnických vahách, zda se tvé poklady vyrovnají těm odplavaným rokům života...

SCHODY DO CELÉHO SVĚTA

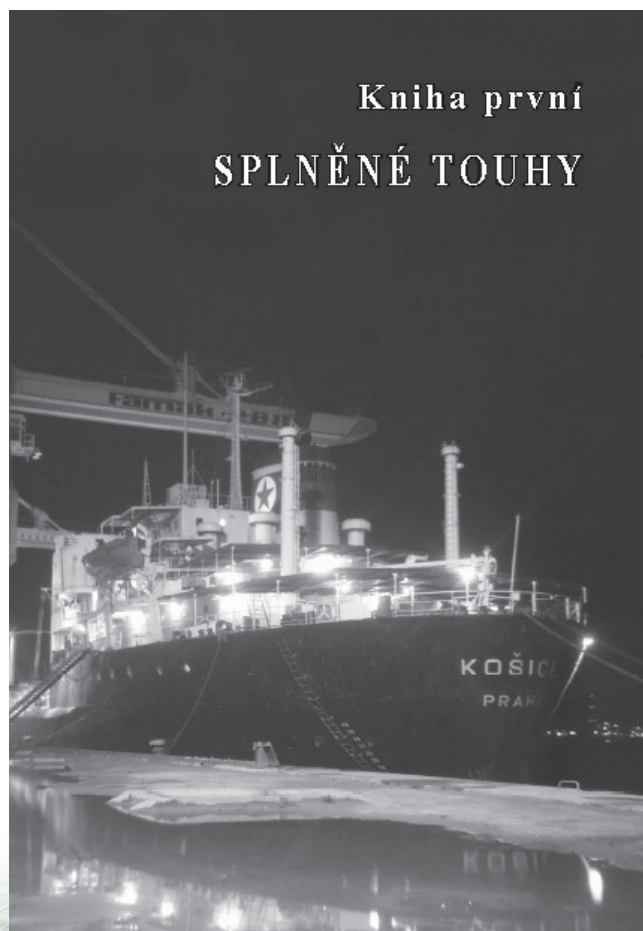

František Pláček
s boží milostí druhý palubní důstojník
Československé námořní plavby

Copyright © 2013 by František Pláček
Copyright © 2013 for Cover by Marek Příkrýl
Copyright © 2013 for the Czech edition by Marek Czech

ISBN 978-80-86930-43-5

Kniha první SPLNĚNÉ TOUHY

SCHOD PRVNÍ ROZVODNĚNÉ POTOKY

Lodní schody neboli gangway, landang, accommodation ladder, parádní trap, scalsreal... to je vlastně takový padací most, který je spojovací mostičkou s celým světem. V tisíci obměnách padá na přístavní hráz, doléhá na vzdálená pobřeží jako nekonečná invaze vln a bez jediného výstřelu dobývá světadíl. Most přístavů a spolupráce, most bouřlivých expanzí do nenašitých dalek, most šťastných návratů. Na něm všechno začíná i končí. Mladé dálnice – cesty bezpražné a bezkolejné – mají zde svůj start i cíl, velké představy klukovských nadějí a snů jsou realizovány a stávají se každodenním řemeslem. Začátek dobývání zeměpisných souřadnic, konec iluzí. Jenom bloudění po hvězdách je bez konce a bez začátku.

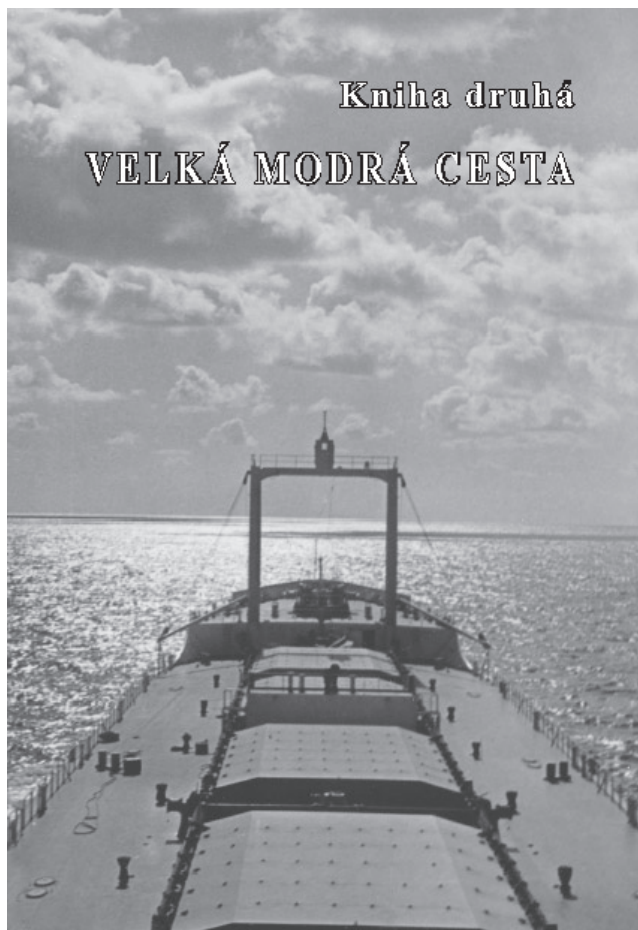
Chtěl bych tě provést, čtenáři, po těchto schodech houpavým krokem námořníků a s jejich mentalitou, tak jako kdybyš ty sám byl jedním z mořeckých tuláků, kteří své životy prodávají za státnice námořníků milí. Nejenom vyběhnout někde v přístavu na tržiště senzací, urvat co se dá, vidět a poznat, nakoupit, užít a potom, když tě to omrzí, všechno nechat a vrátit se domů do svých pevných pozic. Tak takhle ne. Jestli chceš, pojď s námi s československou námořní lodí KOŠICE do Benátského zálivu a do Indie – na cestu, která je už sice dávno, dávno odplavána, ale ve své podstatě stejně napíná jako tehdy, kdy byla prožívána. Od té doby se ledace změnilo – roztály ledovce, pohnuly se ledy. Dnes už se díváme na svět jinými očima, ale smysl námořnickova života zůstává stále stejný. Jestli si tedy troufáš, tak pojď, ale ber to jako na celý život. Neboj se dalek a dlouhodobé pracovní smlouvy – ani nevíš, jak rychle to všechno uteče. Buď věcným námořníkem se všemi právy a povinnostmi, s láskou k moři, se steskem po domově, s narušenou rovnováhou i s životní stagnací. Snaž se pochopit, že námořnické dobývání světa nejsou jen snadná vítězství, ale především každodenní a každodenní práce v náročných klimatických podmínkách, odloučení, zodpovědnost, úsava a někdy i těžké souboje s vlastním svědomím.

V přímořských státech, kde provozují mořeplavbu s milióny registrovaných tun lodního prostoru, je námořní povolání celkem vědní záležitostí a profesí. My vnitrozemci ale stále ještě očekáváme něco nevědního a mimořádného: romantiku, dobrodružství, napětí. Touha

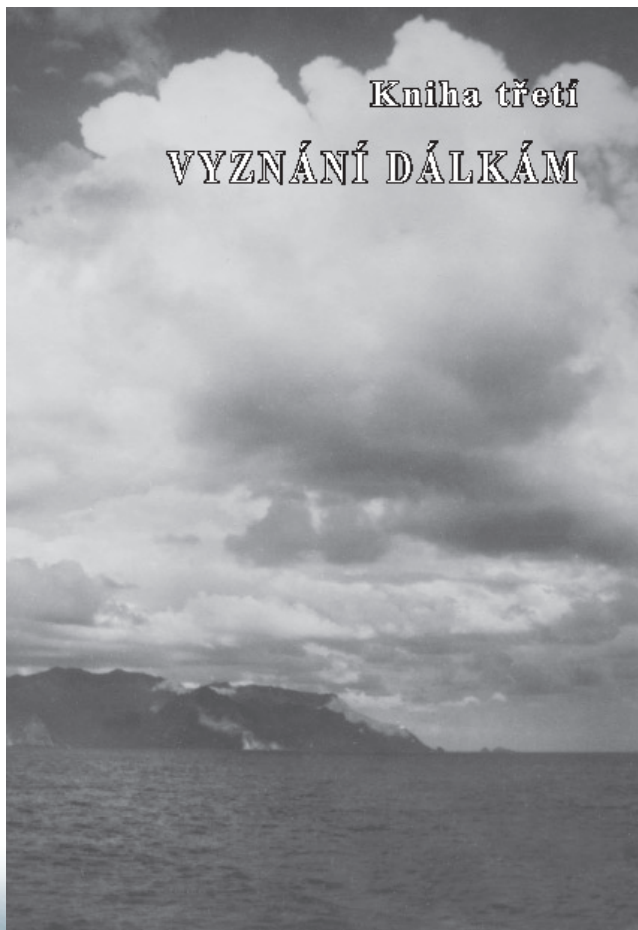
třiny se valí dolů do údolí. Divoká Vydra, Bílý Váh, beskydecké Bečvy, Kyjuca, Hornád, Mumlavské vodopády... to všechno je moře, které se v cirkulačním procesu destilace a srážek vrací do svých objemných rezervuárů. Odnáší s sebou spráň a písek, uvadlé květy i opadané listy, esenci z puškvorů a olšového kořání. A také lodičky z kůry se posedlou nadějí, že projdou ksekádou přehradních zátar seů a nebudou vyhozeny na bích v mrtvých zátokách. Tam někde, kde řeky končí svou dlouhou pout, za startovní čárou horizontální hranice, je teprve začátek velkého kulatého světa. Tam opustíš, nový Námořníku s velkým „N“, nákladní říční bárku – základní semestr tvé životní univerzity a s první opravdovou lodí vypluješ do boje proti snům, které musí být na hlavu poraženy.

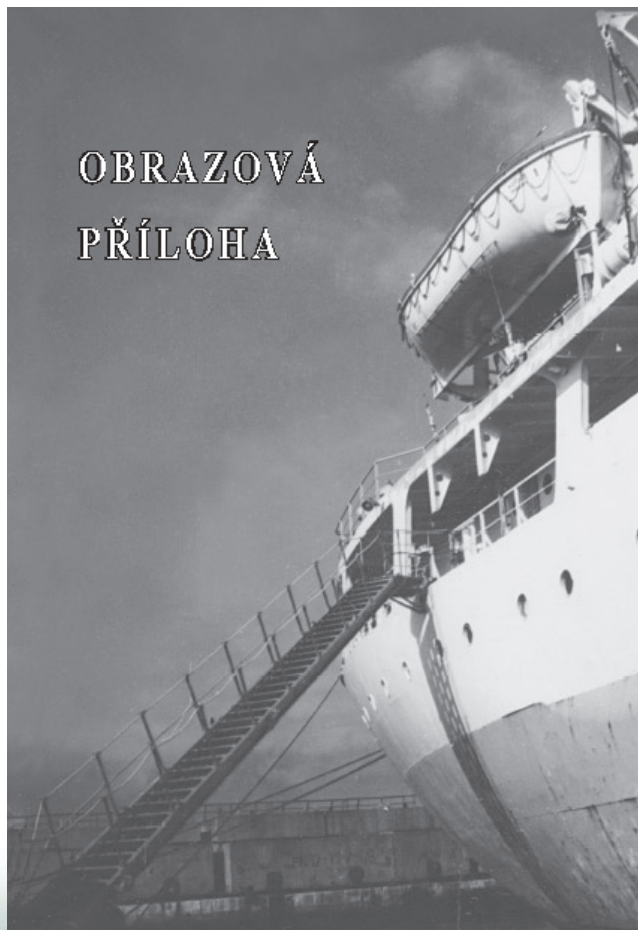
Kniha druhá VELKÁ MODRÁ CESTA

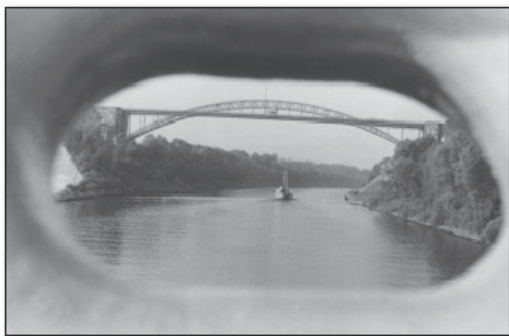

Kniha třetí VYZNÁNÍ DÁLKÁM

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

Nahře: Na předhozí staně:
Lodní schody. V tisícobrnách
jsou spouštěny na přístavní hráze
a bez jediné ho výštku dobývají
světadly.

Nahře:
Lodě a mosty
v Kielesm laně.

Dole: Před se dere lupředu,
obtělána molekulami vodních
spoust. Říšiše, 1964.

— 234 —

Nahře:
Legendární bocman Jarda
Růhoný a loževní vrátele.

Dole: Hra světla na palubě
Růšic.

— 237 —

Nahře: Dojeadově maněvry. Žádí li městu, přídí li rudněmu náběží.

Dole: Na druhé straně řeky, v městské přístavní hráze, Jugoslávci nahládají lávu.

— 242 —

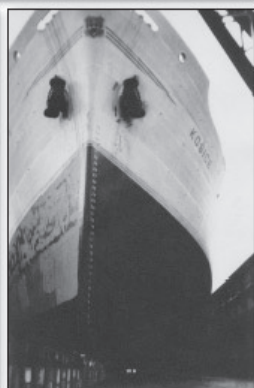
Po bouřivé noci začíná další všední den na širém
moři. Kdo přijde první na palubu mášanci,
že najde létající rybu, která v noci nouzově
přistála. Tahle superlétařice už dolétala a půjde
na pánev. Másmutné „vočičko“ — asi to bude
zallerš princezna.

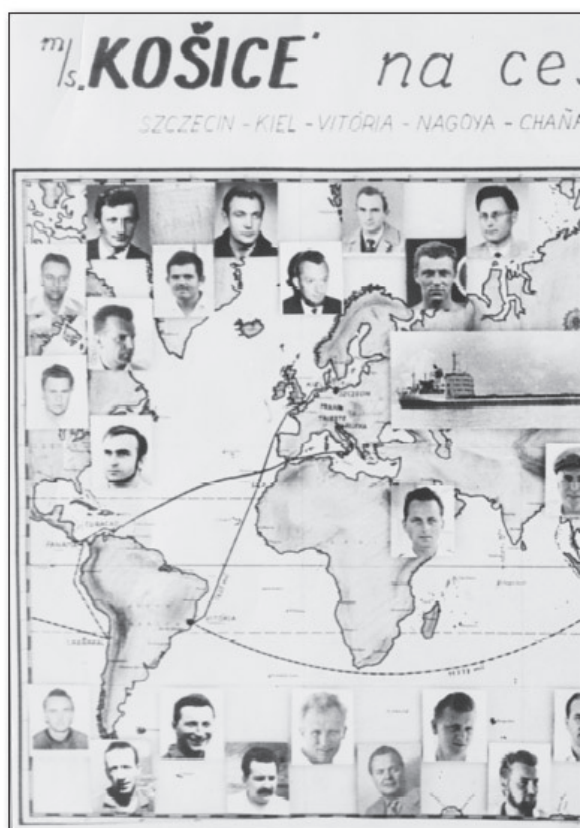
— 251 —

Nahoře: Příprava lodě na vplutí do suchého doku v mateřské loděnici na ostrově Inoshima.

Dole: Růžice v suchém doku.

Nahoře: Děda Mráz – alias palubní Jiří Tomko – naděluje dárky a předčítá vánoční gratulaci. Pana dolníka Bartůňka, A/B námořníka Jirku Seteňu (v budoucnu dlouholetý řidič podnikového autobusu) a exboxera Jirku Barbovského proslovské zajímá, ale tady si rádi přechlou vánoční jízdu lodi – menu, které je odevlává. Slevari čelají až atrakce slončků a začínou nosit na stůl, tešili Petr Svoboda (posledě jivovník v hotelu Panorama a manžel exmanželky Richarda Adamy) a Vojta Přidal (ten to z lodního stavěda došlunul až na ředitele hotelu Panorama a Afriku).

Nahoře: Historický snímek druhé nejstarší lodě Československé námořní plavby Julius Řezek v Benátkách.

Uprostřed:
Lod (Radna).

Dole: Lod M i, toho jména duhá.

mu nalodění ho tam nezastihl. Trávil volný čas místo u své, u některé jiné paní a nepředpokládal, že ho tak brzy budou na lodi postrádat. Po čtyřech měsících sešestování jsem místo něho narychlo přelodil z lodi JISKRA na KĹADNO. Tam, kde jsem před šesti roky začínal jako lodník, začala i další kapitola mého námořního angažmá. K dalšímu postupu ve funkci mi opět s předtíhem pomohla náhoda, když jistý druhý palubní emigroval při průjezdu Kielekým kanálem a bylo nutné ho rychle nahradit. Po tomto rychlém postupu jsem jako usnul na vavřínkách a nestaral se o další zvyšování kvalifikace. Prošvihnul jsem tak absolvování další externí zkoušky, která by vynesla diplom kapitána malé plavby se svou mírnou povahou, která mi zůstala z dětství, jsem snad ani po vyšším zodpovědném postavení netoužil. A tak se funkce druhého palubního důstojníka stala mým životním údělem na pětadvacet roků. Celou tu dobu jsem sloužil půlnoční „peř vachty“, opravoval mapy a námořní publikace, celý ten papírový námořní svět. V osobním kontaktu jsem přišel do styku asi s devadesáti zeměmi světa skutečného a to ještě nejméně patnáctkrát jsem spouštěl lodní schody například v Japonsku, v Číně, v Indii, v Brazílii, v Kanadě.

Tak plynul čas a ubíhaly roky a najednou těch odplavených bylo třicet pět. Když se to všechno spočítá, tak nakonec nula od nuly pojde. Stříbrné lodní schody dávno zrezivěly a heroismus mořských dalek zmizel při konfrontaci s nekonečností vesmíru. Jenom vzpomínky zůstávají věčně modré, uloženy v registratuře proklých dějů v jiné dimenzi života.

Čtenáři, který jsi vydržel u této knihy až do poslední tečky, děkuji Ti za Tvou pozornost a přízeň. Možná, že se zase někdy shledáme. Snad u knihy „MODRÉ VZPOMÍNKY“ či u dvou svazků „MODRÝCH MEDAILONKŮ“. A pokud bude konstelace hvězd příznivá, snad i u připravované knihy „KDE PRAMENÍ VELKÉ MODRÉ CESTY“.

Autor této malé zprávy života
František Ptáček

Poznámka redaktora: zmíněná konstelace hvězd pro autora příznivá nebyla. František Ptáček se 27. března 2013 vydal po řece Styx na svoji poslední plavbu. Připravovanou knihu již dopest nestačil. I nedokončený text si však zaslouží publikování a jako vzpomínku na autora vám jej v příštím roce nabídneme.

— 273 —

TRAŽIT HAVAJSKÉ OSTROVY	118
BUENOS AMIGOS	122
ŽÍZEN	126
CÍLOVÁ ROVINKA	130
DEMEGNETIZACE	136
ZATOULANÁ LODNÍ POŠTA	139

KNIHA TŘETÍ	
VYZNÁNÍ DÁLKÁM	145
MODRÝ KOSMOPOLITISMUS	147
MODRÉ ČEKÁRNÝ	150
LODNI HITPARÁDA	152
DESETILETÁ JUBILANTKA	154
DESETILETÍ NÁMOŘNÍCI	157
PÍSNĚ KOSMICKÉ	160
SAKURY A RUŽE	163
ZÁZRAK ZROZENÍ	166
EXPEDICE INOSHIMA	169
PŘEDEHRA KE SLÁVĚ	175
VSTUP DO EXISTENCE	178
PANENSKÁ JÍŽDA	180
ODDECHOVÉ MEZIPŘÍSTÁNÍ	184
POŠLAPANÁ NEVINNOST	187
VEŠNÍKA ŠTASTNĚ MLÁDEŽE	190
DOKONÁNO JEST	196
NORMALIZACE	201
ZASTAVENÍ NA ŘECE SVATÉHO VAVŘINCE	203
KRAMBAMBULI	206
DVACETILETÁ DEKADENCE	208
INVENTURA SVRŠKŮ	210
ŠTOURÁNÍ VE STROJOVNĚ	218
HOSPODÁŘSKÁ KONTROLA	221
UZÁVĚRKA	223
EVANGELIUM MOŘE	227
POKÁNÍ	229

ZÁVĚR – REKVIEM ZAMRTVĚ MOŘE	233
DOSLOV	236
MINIBIOGRAFIE AUTORA	238

— 275 —

OBSAH

PŘEDMLUVA	5
-----------------	---

KNIHA PRVNÍ	
SPLNĚNÉ TOUHY	7
ROZVODNĚNÉ POTOKY	9
PRVNÍ KONTAKTY	12
Z ČECH AŽ NA KONEC SVĚTA	16
U KONCE JE LOPOTNÝ DEN NÁMOŘNÍCKÝ	20
KANÁRSKÝ PROUD	23
DELFINI A ALBATROSOVÉ	27
UTRPENÍM KU ŠTĚSTÍ	30
DOBYTÉ POZICE	35
ZRAJÍCÍ DATLE	39
REPRÍZA BABYLONSKÝCH KRÁLŮ	44
BLYSKÁNÍ NA ČASY	47
ZA KRÁSA MI INDIE	50
HULETA DÁLEK	56
NÁVRAT SVĚTÁKŮ	60
DNES VEČER VŠECHNO KONČÍ	63

KNIHA DRUHÁ	
VELKÁ MODRÁ CESTA	67
ČERNÝ ABBÉ	69
ŽENY V OFSAJDU	72
ODPALOVACÍ RAMPY	74
KIELSKÝ KANÁL	77
ORCHIDEJE TULÁKŮ	81
ANALÝZA DÁLEK TOULAVÝCH	87
MODRÉ LISTY KAPITÁNA FREYE	91
KORÁLKY DNŮ NA INDICKÉM OCEÁNE	94
NEJKRÁSNĚJŠÍ NEBE	97
VAYA CON DIOS FILIPÍNY	100
JAPONSKÁ PŘEDEHRA	103
MÁLO ŠTĚDŘÝ DEN	105
POZDNÍ ŠTĚDŘÝ VEČER	109
MAGELLANOVÍ NÁMOŘNÍCI	114

— 274 —

SCHODY DO CELÉHO SVĚTA

FRANTIŠEK PTÁČEK

Obálka Marek Příkryl.
Redakce Jan Zlátný.
Grafická úprava a technická redakce Marek Příkryl.
Fotografie sbírka František Ptáček a archiv Mare-Czech.
Sazba a litografie Mare-Czech.
Vydalo nakladatelství Mare-Czech,
Marek Příkryl, Křivenická 42642, Praha 8 – Čimice,
e-mail: nakladatelství@mare-czech.cz,
www.mare-czech.cz,
jako svou 49. publikaci,
v edici Lodě v české minulosti svazek 33.
Vydání 2., v nakladatelství Mare-Czech 1., Praha 2014

ISBN: 978-80-86930-43-5

Tisk a vazba powerprint s.r.o.

Reprodukování nebo kopírování části tohoto díla
v podobě mechanické, elektronické nebo šíření jakýmkoli jiným informačním
systémem bez předchozího souhlasu držitelů autorských práv
odporuje slušnosti, dobrým mravům a zákonu.

— 276 —